

Національне антикорупційне бюро України має обов'язок досудового розслідування діянь, передбачених статтями Кримінального кодексу України за корупційні злочини, якщо суб'єктом вчиненого злочину є посадова особа органу публічної влади. На ДБР у свою чергу покладається обов'язок здійснювати досудове розслідування злочинів, що передбачені Кримінальним кодексом України у тому разі, якщо ці злочини вчинені службовцями Національного антикорупційного бюро України.

Отже, варто зазначити, що поява новітнього, незалежного бюро у системі правоохоронних органів є важливим етапом для боротьби із корупційними злочинами, що вчиняються посадовими особами державної влади. Зі створенням ДБР з'являється можливість створити сучасне відомство, що стоятиме на стражі державного правопорядку.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Деменчук Марина Олександрівна*.

Шпендак В. М.

студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Україна поступово впроваджує європейські стандарти у сфері судоустрою, судочинства, діяльності правоохоронних та правозахисних органів, запозичуючи позитивний досвід інших держав. Однією з найочікуваніших подій було створення та початок діяльності Державного бюро розслідування (надалі — ДБР), яке відповідає викликам та потребам сучасності. У зв'язку з цим, одним з найважливіших проблем, що потребує дослідження в рамках діяльності цього органу, є засади його функціонування.

Основним законодавчим актом, що регулює діяльність ДБР є Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 року, який надає перелік таких принципів, а саме: верховенство права, тобто гуманне ставлення до особистості; законність; справедливість; неупередженість; незалежність та персональна відповідальність кожного службовця Державного бюро розслідувань; відкритість і прозорість діяльності; політична нейтральність та позапартійність; єдинона-

чальність у поєднанні з колективним способом реалізації повноважень цього органу.

«Засада» і «принцип» є дуже близькими, але не тотожними категоріями, тобто вони не є синонімами.

Принцип — основоположне начало, основне положення, вихідний пункт, передумова будь-якої теорії, концепції; центральне пояснення, особливість, покладена в основу створення або здійснення будь-чого (Сучасний словник іншомовних слів : близько 20 тис. слів і словосполучень / [уклад. : О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк]. — К. : Довіра, 2006. — 789 с.).

Термін «засада» є ширшим за своїм змістом та охоплює також і ті явища, які окреслюються категорією «принцип».

Засади визначають найважливіші підвалини і закономірності певного явища. Їх метою є збалансування, узгодження здійснюваного впливу. При цьому реалізація засад здійснюється через визначення механізму та конкретних органів, на які покладено обов'язки щодо реалізації такої політики.

Отже, розглянемо засади діяльності ДБР. Відповідно до статті 3 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», Державне бюро розслідувань організовується і діє на засадах:

1) верховенства права, відповідно до якого людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави;

2) законності (в умовах сьогодення проблему забезпечення принципу законності у діяльності органів публічного управління доцільно, на нашу думку, розглядати, у співвідношенні із захистом прав і свобод громадян та зміцненням української державності. Зокрема М. Баглайта та В. Туманов, описують законність як процес суворого дотримання Конституції та законів, а також інших правових актів усіма органами державної влади, місцевого самоврядування, посадовими особами і громадянами (Баглай М. В., Туманов В. А. Малая енциклопедія конституційного права. — М., 1998. — С. 143);

3) справедливість, яка вимагає відповідальності між діями та їх соціальними наслідками. Вважається, що принцип справедливості є визначальним для приватного права та впливає на метод його регулювання. Принцип справедливості у найбільшому ступені виражає загально соціальну сутність права, прагнення до пошуку компромісу між учасниками правових зв'язків, між особою та суспільством, громадянином та державою (Голубева Н. Ю. Поняття та система принципів цивільного процесуального права [Електронний ресурс] / Н. Ю. Голубева // Актуальні проблеми держави і права. — 2010. — С. 106. — Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v53/17.pdf>);

4) неупередженості (сутність даного принципу проявляється в тому, що орган ДБР повинен діяти, виконувати свої обов'язки неупереджено, керуватися тільки ЗУ та Конституцією, не допускати впливу інших осіб, які мають владу тощо;

5) незалежності і персональної відповідальності кожного працівника Державного бюро розслідувань;

6) відкритості та прозорості діяльності Державного бюро розслідувань для суспільства та демократичного цивільного контролю, підзвітності і підконтрольності визначеним законом державним органам. Державне бюро розслідувань діє гласно тією мірою, що не порушує права і свободи людини і громадянина, не суперечить вимогам кримінального процесуального законодавства та законодавства про державну таємницю;

7) політичної нейтральності і позапартійності. Використання Державного бюро розслідувань у партійних, групових чи особистих інтересах не допускається. Діяльність політичних партій у Державному бюро розслідувань забороняється;

8) єдиноначальності у поєднанні з колективним способом реалізації окремих повноважень Державного бюро розслідувань.

Принцип єдиноначальності не заперечує принципу процесуальної самостійності слідчого органу Державного бюро розслідувань (Про державне бюро розслідувань: Закон України 794-VIII від 12.11.2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-19>).

Отже, дослідивши дане питання, можна сказати, що засади діяльності ДБР визначено законодавством, їх умовно можно поділити на організаційні, до яких можна віднести принцип єдиноначальності, колегіальності, та функціональні до яких відносяться неупередженості, гласності тощо. Дослідження принципів функціонування ДБР, дозволяє визначити орієнтири діяльності цього органу, що є особливо актуальним в умовах процесів євроінтеграції та спрямування діяльності всіх органів на реалізацію та утвердження принципу верховенства права.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Деменчук Марина Олександрівна*.